ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 98, Kasım 2019, s. 314-320

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.36791>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
15.08.2019

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.11.2019

Emre Hüsnü CEYLAN
Erdem Koleji, Beden Eğitimi
emreceylangaziantep@hotmail.com

Doç. Dr. Cengiz TAŞKIN
Kilis Üniversitesi
taskin.c@hotmail.com

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ ZAMANA YÖNELİK MOTİVASYON DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ¹

Öz

Bu araştırma; beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğrencilerin boş zaman motivasyon düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır. İlişkisel tarama modelindeki araştırmada, Alexandris ve Carroll (1997) tarafından geliştirilen ve Gürbüz vd. (2012) tarafından Türkçeye uyarlanan Boş Zaman Engelleri Ölçeği ve Pelletier vd. (1991) tarafından geliştirilen Mutlu (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Boş Zaman Motivasyon Ölçeği, 317 gönüllü katılımcıya uygulanmıştır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde istatistiki yöntem olarak “Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” yöntemi kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında 0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre, ölçeğin genelinden elde edilen ortalama puanlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Buradan hareketle farklı bölümlerde okuyan hedeflerin boş zamana yönelik motivasyon düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor, Boş Zaman, Motivasyon.

¹ Bu makale "beden eğitimi spor yüksek okulu öğrencileri rekreatif faaliyetlere katılmaya motive eden faktörlerin araştırılması" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

INVESTIGATION OF THE LONG-TIME MOTIVATION LEVELS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT SCHOOL STUDENTS

Abstract

This research; The aim of this study was to determine the leisure time motivation levels of the students of physical education and sports school. In the research in the relational screening model, developed by Alexandris and Carroll (1997) and Gürbüz et al. (2012) adapted to Turkish Leisure Scale and Pelletier et al. (1991), which was adapted to Turkish by Mutlu (2008), was applied to 317 volunteer participants. Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde istatistiki yöntem olarak “Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” yöntemi kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında 0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır. Elde edilen bulgulara göre, ölçeğin genelinden elde edilen ortalama puanlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiştir. Buradan hareketle farklı bölümlerde okuyan hedeflerin boş zamana yönelik motivasyon düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

Keywords: Physical Education and Sport, Leisure, Motivation.

GİRİŞ

Sanayi devriminin gerçekleşmesiyle birlikte, teknoloji alanındaki gelişmeler, ev aletlerinin mekanizasyonu, ulaşım kolaylığı ve çalışma saatlerinin kısaltılması gibi birçok faktör, insanların daha fazla serbest zaman geçirmelerini sağlamıştır. Aynı zamanda, bu gelişmeler boş zamanlara ilgiyi arttırmış, boş zaman etkinliklerini çeşitlendirmiş ve bu faaliyetlere ayrılan zamanı arttırmıştır. Yeni sorunlar, yaşamın değiştiği ve yeni boyutlar kazandığı bu değişimin doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sorunlardan biri boş zamanlarındaki artış ve boş zamanlarının nasıl değerlendirileceğidir (Fisek, 1998).

Uluslararası boş zaman grupları, boş zaman etkinliklerinin niteliği şu şekilde tarif eder; Boş zaman etkinliği, dinlenmek, eğlenmek, bilgi ya da beceri eğitimi ve profesyonel, kişisel ve sosyal ortamın getirilmesi sonra toplumun yaşamına yönelik gönüllü olarak açıklanmış bir dizi meslektir (Koç, 1994).

İyi planlanmış ve güneşlenmiş zaman, rekreasyon, sosyal yaşamın öğretmenin şeklini, aidiyet duygusunu ve kişiliği fenomenini oluşturma yollarından bazıları, orada insan odaklı korur, yaşam standardını geliştirir ve iyileştirir. İlgi, bireyin dürtüsüne ve motivasyonuna bağlı olarak belirlenebilir; bu etkinlikler etkinlikler, spor, müzik, drama, el işi, kamp, oyun, dans gibi sosyal ve özel etkinlikleri içeren ve rekreasyon etkinliklerini organize eden etkinlikler ve planlanmasında (Balcı, 2003).

Boş zaman etkinlikleri, yaşadığı ve yaşadığı insanın dikkatini çekmekte, fakat gençleri etkiliyor. Boş zaman etkinliklerini gerçekleştirilmesi için gerekli olan tesis ve teçhizat; kamu kurumlarında sıralı. Bu faaliyetlerin toplu ve düzenli bir şekilde yapılabileceği alanların temizlenmesi ve düzenlenmesi üniversitelere ciddi yükümlülükler getirmektedir (Balcı, 2003).

Bir kurum olarak üniversiteler, bir kurum olarak toplum kültürünü yansıtır. Mevcut kültürün çeşitliliği ve karmaşıksa, üniversitelerin çeşitliliği de benzer şekilde görünecektir. Bu nedenlerden bazıları, rekreasyon eğitimi ile zamanın nasıl kullanılacağı ve kişiliği bazı hususların nasıl kullanılacağı öğrenilecektir. Bu sadece boş zamanların yaratılması ve olasıyla mümkündür

(Ağaoğlu, 2002). Bu çalışma, beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri için rekreatif faaliyetlere yönelik boş zaman motivasyonlarının incelenmesini amaçlamaktadır.

MATERYAL METOD

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin boş zamana yönelik motivasyon seviyelerini belirlemektir. Araştırmanın evreni, 2018/2019 eğitim-öğretim yılında Gaziantep Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören 1461 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma kapsamındaki evren sayısı göz önüne alındığında, 285 öğrenci, % 95 güven aralığının da 0,05 hata oranını dikkate alarak araştırmanın evrenini temsil etmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın örneklemi basit rastgele örnekleme yöntemiyle ilgili evrenden seçilen 317 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan 317 bireyin Boş zaman motivasyon ölçeği; Pelletier vd. (1991) tarafından gösterilen olan “Boş Zaman Motivasyon Ölçeği”, Mutlu (2008) tarafından Türkçe’ye uyarlandı. Ölçeğin uyarlanmış formu 22 madde ve toplam 5 faktörden (motivasyonsuzluk, bilmek ve başarmak, uyarın yaşama, özdeşim / içeri atım ve dışsal düzenleme) yapılmıştır.

Tablo 1: Boş zaman motivasyon ölçeği puanların güvenirliğine ilişkin sonuçlar

Ölçek	N	Cronbach Alpha (α)
Boş zaman motivasyon ölçeği	22	0,83
Motivasyonsuzluk	3	0,60
Bilmek ve başarmak	6	0,73
Uyarın yaşama	3	0,61
Özdeşim içi atım	6	0,71
Dışsal düzenleme	4	0,63

Tablo 1’de görüldüğü gibi, Cronbach Alpha (α) güvenirlik katsayısı ortalama 0,60 ile 0,83 arasında değişmektedir. Elde edilen bu değerler ölçeğin geneli ve alt faktörlerinden elde edilen puanların iyi durumda güvenirliğe sahip olduğunu gösteriyor.

İstatistiksel Analiz

Elde edilen verilerin hesaplanmasında SPSS-20 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen verilere ait dağılımların normallik analizinde dağılımların normal olduğu gözlenmiş bağımsız gruplar arasındaki bağımlı değişkenin iki gruptan fazla olduğu yerlerde “Tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” yöntemi kullanılmıştır. Sonuçların yorumlanmasında 0.05 anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

BULGULAR

Buradaki, araştırmalardaki analizler değişkenlerle ilgili toplanan verilere yönelik yapılan analiz sonuçları yer alıyor. Araştırma grubunun boş zaman motivasyon ölçeğine ait bölümlere göre yapılan analizler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların boş zamana yönelik motivasyonlarının bölüm düzeylerine göre karşılaştırılmasına ilişkin One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) sonuçları

		N	— X	S	F (3-313)	P
Motivasyon-suzluk	Öğretmenlik	72	9,90	2,88	1,975	,118
	Antrenörlük	114	10,21	2,48		
	Yöneticilik	36	10,72	2,58		
	Rekreasyon	95	9,58	2,55		
Bilmek ve başarmak	Öğretmenlik	72	21,43	4,42	,988	,399
	Antrenörlük	114	21,85	3,58		
	Yöneticilik	36	22,36	3,57		
	Rekreasyon	95	22,37	3,76		
Uyaran yaşama	Öğretmenlik	72	10,69	2,58	,511	,675
	Antrenörlük	114	10,85	1,98		
	Yöneticilik	36	10,44	1,88		
	Rekreasyon	95	10,92	2,16		
Özdeşim içe atım	Öğretmenlik	72	21,80	4,37	,497	,685
	Antrenörlük	114	22,12	3,25		
	Yöneticilik	36	22,27	3,36		
	Rekreasyon	95	22,49	3,71		
Dışsal düz.	Öğretmenlik	72	14,15	2,32	,683	,563
	Antrenörlük	114	13,70	2,24		

	Yöneticilik	36	13,80	2,55		
	Rekreasyon	95	14,04	2,38		
Boş zaman motivas.	Öğretmenli	72	77,98	12,30	,316	,814
	Antrenörlük	114	78,75	9,61		
	Yöneticilik	36	79,61	11,08		
	Rekreasyon	95	79,43	10,28		

Tablo 2’de kişilerlerin boş zaman motivasyon ölçeği ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının okudukları bölüme göre farklılaşıp farklılaşmadığına ait bulgular bulunmaktadır. Elde edilen bulgulara göre, ölçeğin genelinden elde edilen ortalama puanlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmemiş ($F(3-313) = ,316; p = ,814 > ,05$). Buradan hareketle farklı bölümlerde okuyan hedeflerin boş zamana yönelik motivasyon düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir. Ölçeğin motivasyonsuzluk alt boyutunda spor yönetimi bölümü bölümlerinin ölçekten aldıkları ortalama puan ($\bar{X}_{spor} = 10,72$) diğer bölümlere göre ($\bar{X}_{beden} = 9,90; \bar{X}_{antr} = 10,21; \bar{X}_{rek} = 9,58$) daha yüksek seviyedeki elde edildi. Ancak elde edilen bu farklılıklardan farklı olarak ifade edilir ($F(3-313) = 1,975; p = ,118 > ,05$). Herhangi biri farklılık gösterilmedi ($F(3-313) = ,988; p = ,399 > ,05$).

Boş zaman motivasyon ölçeğinin uyaran yaşama ($F(3-313) = ,511; p = ,675 > ,05$), özdeşim orada atım ($F(3-313) = ,497; p = ,685 > ,05$) ve dışsal düzenleme ($F(3-313) = ,683; p = ,563 > ,05$) alt faktörlerinde de yerlerdelerin okudukları bölümlere göre farklı bir farklılık vardır. Elde edilen bu bulgular gruplarının boş zaman motivasyonları sınıflarının sınıf seviyelerine göre değişmediği ve ölçeğin geneli ve alt faktörler için benzer düzeyde kavramı vardır.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerine uygulamış olduğumuz boş zamanlarına yönelik motivasyon ölçeği sonuçlarını incelediğimizde; boş zaman motivasyon ölçeği ve alt boyutlardan aldıkları puan ortalamalarının okuduğunu bölüme göre farklılaşan farklılıklar farklı olanlara ait bulgulara göre, ölçeğin genelinden elde edilen ortalama puanlar arasında ortalama farklılıklar gösterilen edilmemiş ($F(3-313) = ,316; p = ,814 > ,05$). Buradan hareketle farklı bölümlerde okuyan hedeflerin boş zamana yönelik motivasyon düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir. Ölçeğin motivasyonsuzluk alt boyutunda spor yönetimi bölümü bölümlerinin ölçekten aldıkları ortalama puan ($\bar{X}_{spor} = 10,72$) diğer bölümlere göre ($\bar{X}_{beden} = 9,90; \bar{X}_{antr} = 10,21; \bar{X}_{rek} = 9,58$) daha yüksek seviyedeki elde edildi. Ancak elde edilen bu farklılıklardan farklı olarak ifade edilir ($F(3-313) = 1,975; p = ,118 > ,05$). “Bilmek ve başarmak” alt faktörlerdeki ortalama puanları da herhangi bir farklılık gösterildi ($F(3-313) = ,988; p = ,399 > ,05$). Uyaran yaşama ($F(3-313) = ,511; p = ,675 > ,05$), özdeşim içeri atım ($F(3-313) = ,497; p = ,685 > ,05$) ve dışsal sıralama ($F(3-313) = ,683; p = ,563 > ,05$) alt faktörlerinde de durumların okudukları bölümlere

göre herhangi bir anlamlılık tespit edilememiştir.

Bartın üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada Elde edilen bu bulgular katılımcıların boş zaman motivasyon düzeylerinin sınıf düzeylerine göre değişmediği ve ölçeğin geneli ve alt faktörler için benzer olduğuna işaret etmektedir (Güler, 2017). Boş zaman motivasyonu (Ağduman, 2014), seyahat motivasyonu, rekreatif faaliyetlere katılmaya motivasyonu, boş zaman tatmini ve davranışsal niyet gibi farklı boş zaman çalışmaları incelendiği çeşitli araştırmalarda, boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini ve davranışsal niyet arasındaki ilişkinin varlığına yönelik bulgular elde edilmiştir. Mevcut araştırmada boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini ve davranışsal niyet ilişkisinde pozitif bir yönde etkilediği tespit edilmiştir. Dolayısıyla, literatür de öne sürülen boş zaman motivasyonu davranışsal niyet ve boş zaman motivasyonu boş zaman tatmini ilişkisi, mevcut araştırma bulguları ile desteklenmiş olup, boş zaman motivasyonunun davranışsal niyet ilişkisini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmaktadır. Araştırmanın en önemli katkılarından biri ise rekreasyonel hizmet kalitesinin, araştırma modelinde yer alan ilişkiler (a=boş zaman motivasyonu ile davranışsal niyet, b=boş zaman motivasyonu ve boş zaman tatmini ve c = boş zaman tatmini ve davranışsal niyet) üzerindeki düzenleyici etkilerine ilişkin ortaya koyulan bulgulardır.

Zira, boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini ve davranışsal niyet arasındaki ilişkilere, rekreasyonel hizmet kalitesi bakış açısı getiren herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla, boş zaman motivasyonu, boş zaman tatmini ve davranışsal niyetin nasıl etkilediği (düzenlediği) bilinmemektedir. Ancak hizmet kalitesinin düzenleyici rolü üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, tatminin ve davranışsal niyet ilişkisinde hizmet kalitesinin moderatör etkisi olduğu görülmektedir.

Literatürde yapılan diğer çalışmaları incelediğimizde; Aydın (2012) tarafından yapılan çalışmada ise beden öğretmenliği bölümü öğrencileri ile diğer bölüm öğrencileri arasındaki boş zaman değerlendirme ve sosyal uyum düzeyleri arasındaki ilişkide diğer bölüm öğrencileri lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Türkoğlu tarafından (2009)'da yapılan çalışmada da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerinin ve beden eğitimi dersi alan lise öğrencilerinin çevreye yönelik olumlu tutumlara sahip olduklarını göstermiştir. Sınıf öğretmenleri üzerine yapılan bir çalışmada ise sınıf öğretmenlerinin rekreasyonel faaliyetlere katılımını engelleyen faktörleri incelediğinde alt boyu toplam puanları arasında değişkenlere göre farklılıklar ortaya çıktığı saptanmıştır (Arslan ve ark; 2019)

Rekreasyon katılımcıları ile sporcuların serbest zaman motivasyonlarının karşılaştırıldığı bir çalışmada rekreasyon katılımcılarının da en düşük puanları motivasyonsuzluktan aldığı görülmüştür (Fortier et all; 1995). Çalışmanın önemli sonuçlarından biri, yaşam tatmini, serbest zaman motivasyonu ve serbest zaman aktivitelerine katılım sıklığı arasında pozitif doğrusal ilişkinin olduğudur. Bu bulgular, Wang (2008) tarafından yaşlı bireylere yapılan bir çalışmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir. Bu üç değişken arasında pozitif yönde anlamlı doğrusal ilişkiler saptanmıştır.

Literatürde yapılan çalışmaları incelediğimizde çalışmamız sonuçları ile benzerlikler gösterdiğini görmekteyiz sonuç olarak boş zaman değerlendirme motivasyonu yönelik algıların beden eğitimi ve spor yüksekokulunda okuyan öğrenciler arasında bölümler farklılık gösterse de algılarda çok fazla farklılıklar olmadığı gözlenmiştir.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, Y.S, 2002, Türkiye’deki Üniversitelerin Rekreasyon Programlarının Geliştirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. M. Yalçın Taşmektepligil), Samsun.
- Ağduman, F. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Motivasyon Ve Tatminlerinin İncelenmesi (Yayınlanmamış doktora tezi).. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Arslan, M., Çelik, M., Taşkın, C. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi. Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, Vol 5 / Issue 18 / pp:683-690.
- Balcı, V. 2003, Ankara’daki Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Etkinliklerin Katılımlarının Arattırılması, Milli Eğitim, Kültür Ve Sanat Dergisi, Bahar, 158, 161,173.
- Fişek, K. 1998. Devlet Politikası Ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada Ve Türkiye De Spor Yönetimi, 2. Bası, Ankara: Bağırhan.
- Fortier, M.S., Vallerand, R.J., Briere, N.M., Provencher, P.J., “Competitive and Recreational Sport Structures and Gender: A Test of Their Relationship with Sport Motivation”, International Journal of Sport Psychology, 26, p.p. 24-39, 1995.
- Güler, H., (2017). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Boş Zaman Engellerinin Boş Zaman Motivasyonlarına Etkisinin Araştırılması (Bartın Üniversitesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Koç, Ş. , 1994. Spor Psikolojisine Giriş, Saray Medikal Yayıncılık, İzmir, S: 286.
- Mutlu, İ., Egzersiz Yapan Kişilerin Boş Zamanlarına Yönelik Tutumları Üzerine bir Araştırma (Kayseri İli Örneği), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde, 2008.
- Pelletier, L.G., Vallerand, R.J., Blais, M.R., Brière, N.M., “Leisure Motivation Scale (LMS–28)”, http://www.er.uqam.ca/nobel/r26710/LRCS/echelles_en.htm, 1991.
- Wang, C.C., Leisure Participation, Leisure Motivation, and Life Satisfaction for Elders in Public Senior Resident Homes in Taiwan, The University of Incarnate Word, Doctoral Dissertation, 2008.